

ODKAZ SÚDU NA PREDCHÁDZAJÚCE ROZHODNUTIA O VÄZBE

Odkaz na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe a dôvody v nich uvedené je v zásade možný, pokiaľ z obsahu samotného rozhodnutia súčasne vyplýva dostatočne zrozumiteľný záver, že boli prehodnotené vo vzťahu k aktuálnemu štádiu trestného konania a reflektovali na jeho dovtedajší priebeh a v čase rozhodovania existujúcu dôkaznú situáciu, pričom ich aktuálnosť musí byť primerane vysvetlená individuálne vo vzťahu ku každému obvinenému.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 347/2022 zo 14. júna 2022)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Z. K.**, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Kucek & Partners, s. r. o., Námestie Martina Benku 26, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Adrián Kucek, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tost 52/2021 z 15. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Tost 52/2021 z 15. decembra 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, prikázať najvyššiemu súdu prepustiť ho bezodkladne z väzby na slobodu a zakázať najvyššiemu súdu pokračovať v porušovaní sťažovateľom označených práv a slobôd. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Bratislava (ďalej len „vyšetrovateľ prezídia Policajného zboru“) ČVS: PPZ-36/NKA-BA1-2021 z 19. marca 2021 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi vznesené obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 3 Trestného zákona.
3. Uznesením sudkyne pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. 4 Tp 15/2021-61 z 23. mája 2021 v spojení s uznesením

najvyššieho súdu č. k. 5 Tost 32/2021 z 1. júla 2021 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Lehota väzby začala plynúť 20. mája 2021.

4. Sťažovateľ bol 19. mája 2021 a následne 25. augusta 2021 upozomený na zmenu právnej kvalifikácie v skutkoch uvedených v bodoch 2 a 3 uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré po ostatnej zmene vyšetrovateľ prezídia Policajného zboru právne kvalifikoval ako pokračovací obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 3 Trestného zákona spáchaný formou účastníctva podľa § 21 ods. 1 písm. d) Trestného zákona.

5. Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 4 Tp 15/2021-293 z 27. septembra 2021 (ďalej len „uznesenie špecializovaného trestného súdu z 27. septembra 2021“) v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 Tost 32/2021 zo 7. októbra 2021 u sťažovateľa zmenil dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku na dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože väzobné dôvody v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku pominuli. Zároveň zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, pretože dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) naďalej trvali, väzbu sťažovateľa nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka a zamietol aj žiadosť o nahradenie väzby peňažnou zárukou.

6. O žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu doručenej 8. novembra 2021 rozhodol špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 4 Tp 15/2021 z 30. novembra 2021 (ďalej len „uznesenie špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021“) tak, že predmetnú žiadosť podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol, pretože dôvody preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) naďalej trvali; podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka; podľa § 80 ods. 1 písm. b) a ods. 2 Trestného poriadku neprijal jeho písomný sľub; podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku neprijal peňažnú záruku a podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku nevyhovel návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej aj „úrad špeciálnej prokuratúry“) na predĺženie lehoty väzby a lehotu jej trvania sťažovateľovi nepredĺžil.

7. Proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021 podal sťažovateľ (proti výrokom I až IV), ako aj prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (proti výroku V) sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 4 Tost 52/2021 z 15. decembra 2021 tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. a) a ods. 2 Trestného poriadku zrušil uznesenie špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021 v časti týkajúcej sa výroku uvedeného pod bodom 5; podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku predĺžil lehotu väzby sťažovateľa do 20. februára 2022 a podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje v troch argumentačných okruhoch. Prvý z nich spočíva v námietkach smerujúcich proti predĺženiu lehoty jeho väzby, k čomu sťažovateľ uvádza, že v napadnutom uznesení absentuje vysporiadanie sa najvyššieho súdu s druhou materiálnou podmienkou predĺženia tejto lehoty, a to že jeho prepustením na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie nepreskúmateľné. Zároveň je arbitrárne v otázke odôvodnenia tzv. „obťažnosti veci alebo

iného závažného dôvodu“ podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku. V konkrétnostiach poukazuje na ústavne nekonformný postup najvyššieho súdu, ktorý:

- a) vyhovel návrhu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry na predĺženie jeho väzby, pričom k takému záveru mohol dospieť až po preskúmaní právnych záverov špecializovaného trestného súdu ústavne konformným spôsobom;
- b) vyslovil, že procesnú prekážku na strane orgánov činných v trestnom konaní (neodovzdanie p., pozn.) možno pričítať na ťarchu väzobne stíhanej osoby;
- c) vyslovil, že v podmienkach Slovenskej republiky je možné za tzv. obťažnú trestnú vec považovať vyšetrovací spis s počtom 2669 strán, čím generalizoval určitý rozsah vyšetrovacieho spisu pre účely posudzovania materiálnej podmienky predĺženia základnej lehoty väzby bez akéhokoľvek posúdenia charakteru obsahu konkrétneho spisu;
- d) vyslovil, že ďalšie trvanie väzby je možné odôvodňovať potrebou výsluchu svedkyne, ktorá už bola v čase jeho rozhodovania vypočutá (P.).

9. Druhý okruh námietok sťažovateľa smeruje proti časti napadnutého uznesenia o zamietnutí jeho sťažnosti podanej proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021, k čomu uvádza, že ani najvyšší súd sa náležite nevysporiadal so všetkými jeho zásadnými tvrdeniami, ktoré boli spôsobilé spochybniť nevyhnutnosť a zákonnosť ďalšieho trvania väzby. Sťažovateľ argumentuje takto:

- a) ku dňu vydania napadnutého uznesenia bol vo väzbe už takmer sedem mesiacov, pričom dôvody väzby nereflektovali na dĺžku jej trvania ani štádium trestného konania;
- b) právny názor najvyššieho súdu, v ktorom tento konštatuje, že «“pokial’ sú väzobné dôvody od momentu vzatia obvineného do väzby dostatočne silné, nie je potrebné, aby boli postupne ešte zosilňované, alebo aby k nim pristúpili dôvody ďalšie.“» nereflektuje ústavnoprávne princípy;
- c) najvyšší súd nerozlišuje medzi medializáciou jeho osoby a medializáciou jeho prípadu. Skutočnosť, že je prezentovaný ako osoba, ktorú orgány činné v trestnom konaní vyšetrujú pre trestnú činnosť vrátane korupčnej trestnej činnosti, má zásadný vplyv na posúdenie potenciálneho rizika z pokračovania v trestnej činnosti. Je až nereálne, aby sa akákoľvek osoba za danej situácie podujala k tomu, aby sťažovateľovi vytvorila podmienky na pokračovanie v trestnej činnosti. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na právne závery vyslovené ústavným súdom v uznesení č. k. II. ÚS 246/2021-36 zo 6. mája 2021;
- d) poukazom na „vtedajšie špičky“, s ktorými mal byť sťažovateľ v spolupráci, najvyšší súd nepriamo potvrdzuje potrebu skúmania dôvodov väzby, ktoré sa môžu plynutím času meniť.

10. V rámci tretieho okruhu námietok sťažovateľ poukazuje na absenciu aplikácie testu proporcionality najvyšším súdom pri posudzovaní otázky nahradenia väzby. Je toho názoru, že najvyšší súd sa s predmetnou otázkou vysporiadal formalisticky, a to len s odvolaním sa na právnu kvalifikáciu skutku a absenciu výnimočných okolností, bez uvedenia konkrétnych skutočností súvisiacich výlučne s osobou sťažovateľa a nekonfrontoval riziká spojené s obavou z pokračovania v trestnej činnosti s jeho viac ako ročným väzobným stíhaním (vrátane bezprostredne predchádzajúcej väzby).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru spočíva v argumentácii o relevantnom nevysporiadaní sa najvyššieho súdu

so všetkými „zásadnými tvrdeniami“ sťažovateľa spôsobilými spochybnit' nevyhnutnosť a zákonnosť väzby; o nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia vo vzťahu k splneniu oboch materiálnych podmienok na predĺženie lehoty väzby vyplývajúcich z § 76 ods. 3 Trestného poriadku a o absencii testu proporcionality a konkrétnych dôvodov v otázke nahradenia, resp. nenahradenia jeho väzby.

12. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka (strany) konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi (stranami) konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

13. Vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (m. m. II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (m. m. III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011).

14. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne závery príslušných väzobných rozhodnutí, ale preskúmať, či závery v nich uvedené sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné (IV. ÚS 333/08, II. ÚS 343/09). Povedané inak, úlohou ústavného súdu nie je samostatne posúdiť existenciu väzobných dôvodov sťažovateľa v pozícii inštančne nadriadeného súdu a porovnať svoje zistenia so závermi všeobecných súdov, ale presvedčiť sa, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dáva dostatočný základ na väzobné stíhanie sťažovateľa, a to s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu i na všetky sťažovateľom prezentované relevantné námietky (m. m. I. ÚS 299/2022).

15. Kasačnú intervenciu ústavného súdu by mohli vyprovokovať také prípadné rozhodnutia a postupy všeobecných súdov v rámci rozhodovania o väzbe, ktoré by v určitom štádiu

trestného konania predstavovali zjavný omyl či exces pri posudzovaní formálnych a materiálnych podmienok väzby, prípadne by boli iným evidentným popretím samotnej podstaty ochrany základných práv a slobôd (m. m. I. ÚS 299/2022).

16. Ústavný súd tiež poukazuje na právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho, resp. sťažnostného súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie (resp. sťažnostné) konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (m. m. IV. ÚS 160/2011).

17. V nadväznosti na už uvedené východiská ústavný súd pristúpil k predbežnému prerokovaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021.

18. Na základe vlastných zistení ústavný súd v úvode konštatuje, že sťažovateľ bol vo februári 2022 prepustený z väzby na slobodu. V tejto súvislosti uvádza, že ústavný prieskum rozhodnutia o väzbe má pre dotknutú osobu význam bez ohľadu na skutočnosť, či väzba stále trvá. Prípadné porušenie ústavou zaručených práv a slobôd osoby, ktorá bola vo väzbe na základe nezákonného rozhodnutia alebo v nej ostala bez rozhodnutia o ponechaní vo väzbe po uplynutí zákonom stanovenej lehoty, tak nie je zhojené prepustením z väzby alebo jej prevedením do výkonu trestu. Skutočnosť, že sťažovateľ už nie je vo väzbe, nemá za následok (automaticky) neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu či inému zásahu (m. m. nálezy Ústavného súdu Českej republiky – č. k. I. ÚS 1692/19 z 26. septembra 2019, III. ÚS 1919/20 z 20. októbra 2020, m. m. I. ÚS 486/2021).

III.1. K namietanému ústavne nekonformnému vysporiadaniu sa najvyššieho súdu s rozhodnými tvrdeniami sťažovateľa:

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že najvyšší súd zamietol jeho sťažnosť podanú proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021, avšak s jeho rozhodnými tvrdeniami sa nevysporiadal ústavne konformným spôsobom. Poukazuje na to, že nereagoval na potrebu preskúmania opodstatnenosti a primeranosti zásahu do práva na osobnú slobodu v dotknutom štádiu trestného stíhania, v ktorom sa posudzuje jednak posilňovanie alebo zoslabovanie podozrenia zo spáchania trestného činu, ale aj dôvody väzby.

20. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že v prípade dlhšie trvajúcej väzby musia byť pre jej ďalšie trvanie splnené štyri podmienky. Musí existovať po formálnej stránke uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie, s tým, že tento skutok musí napĺňať znaky niektorého trestného činu. Ďalej musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1, resp. 3 Trestného poriadku. Napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní, resp. súd vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (m. m. II. ÚS 200/2019, č. 20/2019 ZNaU).

21. Zároveň v ďalšom svojom rozhodnutí v tejto súvislosti spresnil, že súdna argumentácia, osobitne v prípade ďalšieho rozhodovania o väzbe, by ale nemala mať charakter pleonazmu a nemalo by v nej dochádzať k nadužívaniu rovnakých alebo podobných dôvodov, ktorými konajúce súdy odôvodnili väzbu pri v poradí prvom rozhodovaní. Inak by sa stala len formálnou, zbytočnou a bola by zreteľným signálom nedostatočného dôrazu všeobecných súdov pri rozhodovaní o väzbe. Je tak plauzibilné sa usilovať o taký stav, aby každé ďalšie rozhodovanie o väzbe skúmalo aktuálne podmienky väzby, analyzovalo doterajší postup v trestnom stíhaní a odhaľovalo prípadné protirečenia vo vzťahu k ústavou a dohovorom

garantovanému právu na osobnú slobodu. Vždy je pritom nutné mať na zreteli, že väzba má byť výnimkou z pravidla a súdna argumentácia by mala v každom jednom prípade vyvrcholiť zrozumiteľným a jasným vysvetlením, prečo je nutné osobu, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, stíhať vo väzbe (výnimka), a nie na slobode (pravidlo). Je preto nutné vo všeobecnosti odmietnuť taký postup v rozhodovacej činnosti konajúcich súdov, pri ktorom by išlo iba o pasívnu recepciu domnienok, rezignáciu na odhaľovanie a hodnotenie vecných a časových súvislostí podmienok väzby, keďže takéto prejavy sú typické pre nekritické myslenie, ktorému by sa mali sudy snažiť v rámci rozhodovacej činnosti strániť. Uvedené však ipso facto neznamená, že by sa sudy museli nevyhnutne venovať každému jednotlivému argumentu, ktorý prednesie obhajoba, mali by však adekvátnym spôsobom reagovať na všetky také zásadné tvrdenia a skutočnosti, ktoré sú kvalifikované spochybnit' nevyhnutnosť, zákonnosť či ústavnosť ďalšieho trvania väzby (I. ÚS 140/2020, uznesenie publikované v Zbierke nálezov a uznesení ústavného súdu za rok 2020 pod č. 57/2020).

22. Ústavný súd v prípade čl. 17 ústavy síce môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotliviec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné sudy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

23. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že všeobecné sudy musia striktné vychádzať zo zistených konkrétnych skutočností zakladajúcich jednotlivé väzobné dôvody. Výklad zákonných znakov „konkrétnych skutočností“ je predovšetkým vecou všeobecných súdov, ktoré pri dôkladnej znalosti skutkových okolností a dôkaznej situácie tej-ktorej veci musia (mali by) svedomito posúdiť (v ktoromkoľvek štádiu konania), či vzatie do väzby alebo jej ďalšie trvanie je opatrením nevyhnutným pre dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel ani pri vynaložení všetkého úsilia nemožno dosiahnuť inak. Príslušné úvahy súdu by mali byť vyvedené vždy z povahy konkrétnej a individuálnej veci vrátane osoby obvineného, z jeho osobných pomerov, rozsahu potrebného dokazovania, z jeho náročnosti a pod. Do týchto úvah súdu je ústavný súd oprávnený zasiahnuť spravidla len vtedy, ak nie je rozhodnutie o väzbe podložené zákonným dôvodom buď vôbec, alebo ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku Slovenskej republiky, prípadne s medzinárodnými zmluvami, ktorými je v tomto smere Slovenská republika viazaná (I. ÚS 348/2016).

III.1.1. K dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti:

24. V kontexte uvedených požiadaviek postupoval aj najvyšší súd, keď sa v prvom rade vyjadril k splneniu formálnych a materiálnych podmienok trvania väzby.

25. Konštatoval existenciu uznesenia o vznesení obvinenia z 19. marca 2021 v znení upozornenia na zmenu právnej kvalifikácie z 25. augusta 2021 a uviedol, že dosiaľ zabezpečené dôkazy a z nich plynúce skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky dotknutého trestného činu, pričom vo veci existujú dôvody na podozrenie, že ho aj spáchal sťažovateľ.

26. Vo vzťahu k dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti najvyšší súd vyjadril presvedčenie, že v priebehu vyšetrovania od ostatného rozhodovania o väzbe sťažovateľa nedošlo k jeho zoslabeniu. V celom rozsahu odkázal na odôvodnenie uznesenia špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021, z ktorého je možné zrozumiteľne vyvodit', prečo a z akých dôvodov bolo rozhodnuté o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Najvyšší súd zdôraznil, že v tomto štádiu trestného konania neprislúcha všeobecným súdom s konečnou platnosťou hodnotiť vykonané dôkazy, ako ani z nich plynúce závery. Zároveň odkázal aj na právne úvahy a s tým súvisiace relevantné skutkové okolnosti, ktoré sudkyňa pre prípravné konanie v spojení so sťažnostným súdom prezentovali v ostatných rozhodnutiach o väzbe sťažovateľa. Podľa názoru najvyššieho súdu ani v dotknutom štádiu trestného konania, t. j. v čase jeho rozhodovania, z predloženého spisu nevyplývala existencia takého dôkazu, ktorý by sám osebe alebo v spojení s inými nepochybne vyvracal dôvodnosť podozrenia sťažovateľa spôsobilého vyvodit' záver o neexistencii materiálnej podmienky trvania jeho väzby. V neposlednom rade poukázal aj na výpovede konkrétnych svedkov (s. 18 až 20 napadnutého uznesenia, pozn.), z ktorých dôvodné podozrenie odvodzoval.

27. Keďže sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal absenciu posúdenia jeho väzobnej veci s ohľadom na v tom čase aktuálne štádium trestného konania a napadnuté uznesenie ústavne prípustne odkazovalo na uznesenie špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021, ústavný súd (s poukazom na to, že prvostupňové a odvolacie, resp. sťažnostné konanie tvoria z hľadiska predmetu konania jeden celok, pozn.) upriamuje pozornosť na s. 10 až 14 jeho odôvodnenia, v rozsahu ktorého sa podrobným a konkrétnym spôsobom zameril na zisťovanie toho, či novo vykonané dôkazy výpovedami svedkov a listinné dôkazy priniesli vo veci takú zmenu skutkových zistení, ktorá by zoslabovala, prípadne vyvrátila dôvodnosť podozrenia zo spáchania skutkov kladených za vinu sťažovateľovi, k čomu však nedošlo. Práve naopak, špecializovaný trestný súd vyhodnotil novozískané dôkazy ako také, ktoré dôvodnosť podozrenia dopĺňali, resp. umocňovali.

28. Ústavný súd pripomína, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného, ale posudzujú „len“, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú podozrenie, že konkrétna osoba je páchatel'om skutku, ktorý vykazuje znaky trestného činu. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá danosť skutočnosti a informácií, ktorými možno nezávislého a objektívneho pozorovateľa presvedčiť o tom, že dotyčná osoba sa mohla dopustiť trestného činu. Skutočnosti zakladajúce podozrenie však nemusia byť na úrovni dôkazov potrebných k odôvodneniu odsúdenia alebo k podaniu obžaloby (Krejčíř proti Českej republike z 26. 3. 2009, č. 39298/04 a 8723/05; Labita proti Taliansku zo 6. 4. 2000, č. 26772/95; Erdagöz proti Turecku z 22. októbra 1997).

29. Z už uvedených skutočností je zrejmé, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021 dostatočne podrobne reagovalo na v tom čase dotknuté štádium trestného konania vo vzťahu k dôvodnosti podozrenia, že sťažovateľ sa mohol podieľať na trestnej činnosti, ktorá je mu kladená za vinu, a tvorilo tak dostatočný materiálny podklad sťažovateľovho väzobného stíhania. V nadväznosti na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

30. V tejto súvislosti sa najvyšší súd v napadnutom uznesení venoval aj otázke dôvodnosti právnej kvalifikácie skutku, za ktorý bol sťažovateľ trestne stíhaný, ako jednej z podmienok, ktorá môže mať vplyv na trvanie samotnej väzby (s. 24 – 25 napadnutého uznesenia). Konkrétne vysvetlil, že podmienku právnej kvalifikácie konania obvineného (ako „veličiny“, ktorá môže byť premenná v rámci trestného konania ako celku) je súd pri rozhodovaní o väzbe oprávnený posúdiť samostatne od orgánov činných v trestnom konaní. Následne sa tejto otázke najvyšší zrozumiteľne venuje, svoje úvahy s odkazom na svoju rozhodovaciu činnosť a rozhodovaciu činnosť ústavného súdu vysvetľuje a v závere tejto časti konštatuje, že „nadkvalifikáciu“ skutku v danom štádiu trestného konania nezistil.

31. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že rozsudkom z 27. mája 2022 (ďalej len „rozsudok“) bola špecializovaným trestným súdom, čo sa týka osoby sťažovateľa, schválená dohoda o vine a treste [č. k. 4 T 6/2022-3452 (na s. 1), č. k. 4 T 3/2022 (na ďalších stranách rozsudku)], ktorým bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania v skutku (1.) prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. októbra 2020 a v skutku (2.) prečinu podplácania podľa § 333 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, za čo mu bol podľa § 333 ods. 2 Trestného zákona, § 38 ods. 2 a 3 s poukazom na § 36 písm. j), l) a n) Trestného zákona a § 37 písm. h) za použitia § 41 ods. 1 Trestného zákona a § 56 ods. 2 Trestného zákona uložený úhrnný peňažný trest 70 000 eur; podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona náhradný trest vo výmere štrnástich mesiacov pre prípad, že by mohol byť výkon peňažného trestu úmyselne zmarený, a podľa § 57 ods. 2 Trestného zákona bolo určené, že zaplatená suma peňažného trestu pripadá štátu. Z uvedeného je zrejmé, že vo vzťahu k skutkom, pre ktoré bol sťažovateľ trestne stíhaný a ohľadom ktorých všeobecné súdy rozhodovali o ďalšom trvaní jeho väzby (ktorej ústavnú udržateľnosť posudzoval ústavný súd aj v obsahu tohto uznesenia, pozn.), došlo k úprave právnej kvalifikácie z pôvodne obzvlášť závažného zločinu na prečin.

32. Pokiaľ ide o rozhodovanie o väzbe z hľadiska ústavného prieskumu, je významné, či sa všeobecný súd zrozumiteľne a dostatočne presvedčivo vysporiadal s právnou kvalifikáciou skutku, pričom vymedzenie skutku tvoriaceho podklad na vedenie trestného stíhania vedeného väzobným spôsobom sa v závislosti od stále prebiehajúceho dokazovania môže vyvíjať, o čom svedčí aj fakt, že v prípade sťažovateľa počas vyšetrovania došlo viackrát k zmene jeho právnej kvalifikácie. V okolnostiach predmetnej trestnej veci je však potrebné konštatovať, že od rozhodnutia všeobecného súdu o ďalšom trvaní väzby (a zároveň predĺžení lehoty väzby, pozn.), z ktorého nevyplývala pochybnosť o právnej kvalifikácii skutku, prokurátor v krátkom čase uzatvoril so sťažovateľom dohodu o vine a treste a všeobecný súd v krátkom časovom odstupe rozhodol o jej schválení za skutky v oboch prípadoch právne kvalifikované ako prečin. Ak by táto právna kvalifikácia bola aktuálna už v čase rozhodovania o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, k jej predĺženiu by vôbec nemohlo dôjsť pre vyčerpanie maximálnej lehoty väzby v prípravnom konaní v zmysle § 76 ods. 7 Trestného poriadku. Ústavný súd upriamuje pozornosť na to, že prokurátor ako dominus litis bol vo veci sťažovateľa zodpovedný (nielen, pozn.) za správnu právnou kvalifikáciu skutku, pričom je potrebné uviesť aj to, že o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu sťažovateľa doručenej všeobecnému súdu 8. novembra 2021 rozhodla tá istá sudkyňa, ktorá následne rozhodovala aj o schválení dohody o vine a treste. Keďže sťažovateľ v aktuálne prerokovanej ústavnej sťažnosti neapeloval na prípadnú nesprávnosť právnej kvalifikácie, resp. námietky týmto spôsobom ani nerozvíjal a ústavný súd je spravidla viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§

45 zákona o ústavnom súde, pozn.) a bližším posúdením relevantnosti a opodstatnenosti takejto otázky sa ďalej nezaoberal.

III.1.2. K dôvodom väzby:

33. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ako aj napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (v spojení s uznesením špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021) vyplýva, že sťažovateľ sa v čase rozhodnutia najvyššieho súdu nachádzal vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

34. K dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ústavný súd pripomína, že pri rozhodovaní o väzbe postačuje reálna hrozba, že obvinený bude konať tak, ako predpokladá už uvedený dôvod väzby, ak nebude vzatý do väzby. Zákon teda nevyžaduje absolútnu istotu o naplnení dôvodu tzv. preventívnej väzby (m. m. II. ÚS 348/2016). Túto hrozbu pomenoval najvyšší súd na s. 20 až 23 napadnutého uznesenia. V konkrétnostiach poukázal na charakter a závažnosť trestnej činnosti (nielen); opakované narušanie poriadku vo verejných veciach, t. j. trvajúce protiprávne konanie spočívajúce v dvoch čiastkových skutkoch a vysoký finančný zisk sprevádzaný sťaženým odhaľovaním daňovej, ako aj korupčnej trestnej činnosti. Zároveň upriamil pozornosť na ukončenie podnikateľských aktivít sťažovateľa a „zbavenie sa“ jeho nehnuteľného majetku v prospech blízkych osôb, čo považoval za dostatočný signál odôvodňujúci predpoklad, že legálny príjem a spôsob obstarávania si prostriedkov nahradí korupčným konaním. Dôvodnosť obavy z pokračovania v trestnej činnosti podľa najvyššieho súdu umocňovala skutočnosť, že proti sťažovateľovi bolo v čase rozhodovania vedené trestné stíhanie aj v inej trestnej veci „korupčného charakteru“, konkrétne týkajúce sa trestného činu zasahovania do nezávislosti súdu. Následne sumarizoval, že ani v danom štádiu trestného konania nenastala žiadna zmena podstatných skutočností spôsobilá zmeniť záver o existencii dotknutého dôvodu väzby. Zároveň zdôraznil, že ak rovnaké, avšak relevantné a dostatočné dôvody na ponechanie sťažovateľa pretrvávali po celú dobu jej trvania a pokiaľ bola zákonnosť väzby predmetom opakovaného preskúmania, nemožno všeobecným súdom vytýkať, že sa v odôvodnení svojich rozhodnutí opakovali, resp. odvolávali sa na svoje predchádzajúce rozhodnutia.

35. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že dôvody väzby nereflektovali na dĺžku jej trvania a ani štádium trestného konania ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že opakovanie skutočností, ktoré podľa všeobecného súdu odôvodňujú dôvod väzby v predošlých rozhodnutiach, neznižuje ich relevanciu, pokiaľ súd preskúmaním všetkých okolností prípadu dospel k záveru o ich pretrvávajúcej existencii (m. m. I. ÚS 384/2019, č. 49/2019 ZNaU). Aj zo záverov rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že pokiaľ by existovali rovnaké, teda relevantné a v predchádzajúcom konaní dostatočne vysvetlené dôvody na ponechanie obvineného vo väzbe a tieto pretrvávali po celú dobu trestného stíhania, pričom zákonnosť väzby by už bola predmetom niekoľkonásobného preskúmania, nebolo by za takýchto okolností možné súdu vytýkať, že tieto dôvody v odôvodnení svojho rozhodnutia opakoval (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 2010 vo veci Knebl proti Českej republike, sťažnosť č. 20157/05). Z už uvedených východísk možno rezumovať aj to, že odkaz na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe (a dôvody v nich uvedené) pri rozhodovaní všeobecných súdov o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu je tiež v zásade možný, pokiaľ z obsahu samotného rozhodnutia súčasne vyplýva dostatočne zrozumiteľný záver, že boli prehodnotené vo vzťahu k aktuálnemu štádiu trestného konania a reflektovali na dovtedajší jeho priebeh a v čase rozhodovania existujúcej dôkaznej situácii. Ich aktuálnosť musí byť

primerane vysvetlená individuálne vo vzťahu ku každému obvinenému. Na dôvažok je potrebné pripomenúť, že jednotlivé dôvody väzby sú naviazané na „dôvodnú obavu“ (§ 71 ods. 1 Trestného poriadku), čo znamená, že nie je reálne sa domnievať, že v tejto súvislosti musí byť naplnená požiadavka istoty vo vzťahu k preukázaniu konkrétnych skutočností, s ktorými Trestný poriadok v tejto súvislosti počíta. V týchto prípadoch nemožno vyčkávať až do okamihu, keď bude isté, že obvinený už naplnil niektorý z väzobných dôvodov v zmysle § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku, pretože v takom prípade by sa takému konaniu už nedokázalo zabrániť [m. m. Ústavný súd Českej republiky I. ÚS 470/05 (104/2006 USn.), m. m. I. ÚS 65/2022]. Ústavný súd pripomína, že plynutie času vo vzťahu k dôvodom väzby nemusí mať vždy rovnaké účinky. Existujú dôvody väzby, ktoré časom môžu zoslabnúť či úplne pominúť, avšak všetky tieto skutočnosti, tak ako to ústavný súd opakovane zdôrazňuje, treba posudzovať v individuálnych okolnostiach konkrétnych prejednávanych vecí a ich zovšeobecnenie nachádza odzvu iba pri formovaní východiskovej argumentačnej bázy, na ktorú je nutné nadviazať osobitosťami konkrétneho prípadu, ktoré jednotlivé prípady (zdanlivo niekedy rovnaké, resp. v rovnakej trestnej veci) môžu odlišovať. Pokiaľ teda najvyšší súd v napadnutom uznesení, ako aj špecializovaný trestný súd v uznesení z 30. novembra 2021 zhodne prezentovali názor o obave z pokračovania v páchaní trestnej činnosti, ktorú preskúmateľne odôvodnili spôsobom popísaným v bode 28 tohto uznesenia, a to aj s prihliadnutím na vtedajšie štádium trestného konania, ústavný súd konštatuje ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia v pertraktovanej časti. Vzhľadom na spôsob argumentácie sťažovateľa ústavný súd pre komplexnosť dopĺňa, že pred vydaním napadnutého uznesenia o väzbe sťažovateľa v predmetnej trestnej veci rozhodoval najvyšší súd uznesením č. k. I Tost 32/2021 zo 7. októbra 2021, ktoré bolo obdobne napadnuté v konaní pred ústavným súdom a ktoré ústavný súd posúdil [čo sa týka otázky dôvodnosti trestného stíhania, ako aj dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] ako ústavne udržateľné (pre v tom čase aktuálne štádium trestného konania, pozn.).

36. Sťažovateľ ďalej namieta nasledujúci spôsob odôvodnenia najvyššieho súdu [bod 9 písm. b) tohto uznesenia]: «pokiaľ sú väzobné dôvody od momentu vzatia obvineného do väzby dostatočne silné, nie je potrebné, aby boli postupne ešte zosilňované, alebo aby k nim pristúpili dôvody ďalšie.» Ústavný súd na tomto mieste poukazuje na nález č. k. IV. ÚS 13/2022-34 z 10. mája 2022, v ktorom sa už k predmetnej vetnej konštrukcii vyjadril [avšak vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] tým spôsobom, že sa s takýmto názorom najvyššieho súdu nestotožňuje. Na druhej strane ústavný súd vyslovil, že všeobecný súd by nemal primárne posudzovať zosilňovanie či oslabovanie väzobných dôvodov, ale výlučne ich materiálne pretrvávanie v čase, keď o väzbe obvineného rozhoduje. Ústavný súd k okolnostiam prerokovanej veci dodáva, že v prípade sťažovateľa špecializovaný trestný súd a následne aj najvyšší súd ústavne konformne posúdili existenciu dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v čase svojho rozhodovania (pozri bod 28 a 29 tohto uznesenia, pozn.), v nadväznosti na čo konštatoval práve jeho pretrvávanie.

37. Sťažovateľ tiež uvádza [bod 9 písm. c) tohto uznesenia], že najvyšší súd nerozlišuje medzi medializáciou jeho osoby a medializáciou jeho prípadu. Skutočnosť, že je prezentovaný ako osoba, ktorého orgány činné v trestnom konaní vyšetrujú pre trestnú činnosť vrátane korupčnej trestnej činnosti, malo podľa neho zásadný vplyv na posúdenie potenciálneho rizika z pokračovania v trestnej činnosti, v súvislosti s čím poukázal na odôvodnenie uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 246/2021-36 zo 6. mája 2021. Ústavný súd konštatuje, že obdobnú námietku sťažovateľa už posudzoval v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 87/2022, pričom

predmetné závery sú aktuálne a aplikovateľné aj pre prípad tejto ústavnej sťažnosti, v dôsledku čoho uvádza, že v uznesení č. k. II. ÚS 246/2021-36 zo 6. mája 2021 vo vzťahu k sťažovateľovi ústavný súd podrobil kritike odôvodnenie existencie preventívneho dôvodu väzby sťažovateľa v inom trestnom stíhaní vedenom proti sťažovateľovi (zasahovanie do nezávislosti súdu), keďže najvyšší súd sa opomenul vysporiadať s jeho argumentom, že jeho medializácia v „justičnom prostredí v Bratislave“ bola spôsobilá oslabiť tento väzobný dôvod. Na rozdiel od uvedeného uznesenia však v aktuálnom prípade najvyšší súd posudzoval dôvod preventívnej väzby v kontexte iného ďalšieho trestného stíhania sťažovateľa, rovnako korupčného charakteru, ku ktorému malo dochádzať opakovane, vo väčšom rozsahu, pričom v tomto prípade sa najvyšší súd vznesenou námietkou zaoberal (s. 24 napadnutého uznesenia, pozn.). Konštatoval pritom, že sťažovateľ bol „verejne známou osobou“ už v čase pred začatím trestného stíhania v dotknutej trestnej veci, no napriek tejto skutočnosti „sa stal dôvodne podozrivým z údajného páchania korupčnej trestnej činnosti“ v spolupráci s vtedajšími riadiacimi pracovníkmi relevantných orgánov verejnej moci. Najvyšší súd teda nenašiel v argumentácii sťažovateľa v súvislosti s medializáciou žiadny dôvod spôsobilý eliminovať hrozbu pokračovania v trestnej činnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnej trestnej veci nebol sťažovateľ obvinený z jedného individuálneho skutku, ako tomu bolo v prípade obvinenia pre zasahovanie do nezávislosti súdu, ale opakovanej trestnej činnosti, z ktorej bolo možné v rovine dôvodného podozrenia prezumovať akýsi modus operandi v možnom zabezpečovaní si príjmu, ústavný súd (obdobne, ako tomu bolo v rámci sťažovateľovej predchádzajúcej ústavnej sťažnosti, pozn.) nekonštatuje ústavnú neudržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v predmetnej časti odôvodnenia či jeho rozpor, resp. odchýlenie sa od právneho názoru prezentovaného v uznesení č. k. II. ÚS 246/2021-36 zo 6. mája 2021.

38. V kontexte spôsobu, akým sťažovateľ uplatnil svoje námietky v ústavnej sťažnosti, dospel ústavný súd k záveru, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení ústavne udržateľne vysporiadal s pre vec rozhodnými skutočnosťami a hoci odôvodnil dôvody väzby aj obdobnými argumentmi, aké už použil v predchádzajúcom rozhodnutí, s poukazom na body 28 až 31 tohto uznesenia ústavne akceptovateľne vyhodnotil ich aktuálnosť pre dotknuté štádium trestného konania. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa v súvislosti predĺžením lehoty jeho väzby:

39. Sťažovateľ ďalej tvrdí, že v napadnutom uznesení absentuje vysporiadanie sa najvyššieho súdu s ďalšou materiálnou podmienkou predĺženia lehoty väzby, t. j. že prepustením hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie nepreskúmateľné. Zároveň argumentuje, že napadnuté uznesenie trpí vadou arbitrárnosti v otázke odôvodnenia tzv. „obtiažnosti veci alebo iného závažného dôvodu“ podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku.

40. Najvyšší súd v tomto kontexte najskôr skonštatoval (tak ako aj špecializovaný trestný súd, ktorý však lehotu väzby u sťažovateľa nepredĺžil, pozn.) splnenie podmienky podania návrhu na predĺženie lehoty väzby v zákonnej lehote. Následne uviedol, že vo veci sťažovateľa sa koná zákonným spôsobom, prednostne a urýchlene, a teda v súlade s § 2 ods. 6 druhej vety Trestného poriadku. Vyjadril názor, že samotné vyšetrovanie prebieha plynule, pričom vo veci neboli zistené žiadne subjektívne prietahy orgánov činných v trestnom konaní. Poukázal aj na § 79 ods. 2 Trestného poriadku, z ktorého v danom prípade vychádzal. Zároveň konštatoval, že

pre rozhodnutie o predĺžení lehoty väzby je „navyše“ potrebné naplnenie aj ďalších dvoch materiálnych podmienok, ktorými sú, že nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Najvyšší súd k predmetným podmienkam vyslovil, že obťažnosť veci spočíva v jej zložitosti a časovej náročnosti náležitého zistenia skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie (§ 2 ods. 10 Trestného poriadku). Časová náročnosť dokazovania (a preverenia skutkového stavu) mala podľa jeho názoru spočívať v tom, že sťažovateľovi sa kládlo za vinu, že bol súčasťou „korupčného reťazca“, ktorého výsledkom malo byť poskytovanie „ochrany“ a bezproblémovej výroby nelegálnych cigariet v dotknutých priestoroch, ako aj poskytnutie včasných informácií o prípadnom zásahu príslušníkov „KUFŠ“. Najvyšší súd zároveň v konkrétnostiach uviedol, že vo veci sťažovateľa bola v tom čase daná potreba výsluchov väčšieho počtu svedkov, vykonania previerok výpovedí, znaleckého dokazovania, ako aj analýzy listinných dôkazov. Poukázal tiež na rozsah spisového materiálu. Následne sumarizoval, že vo veci je potrebné dopočúť svedka R. a P., pripojiť operatívny spis, umožniť oprávneným osobám preštudovanie vyšetrovacieho spisu so zachovaním všetkých procesných práv a spracovať rozhodnutie v prípravnom konaní, v nadväznosti na čo považoval predĺženie lehoty väzby za plne opodstatnené. V závere konštatoval, že predĺženie lehoty väzby umožní orgánom činným v trestnom konaní splniť si ich povinnosti vyplývajúce z § 2 ods. 10 Trestného poriadku pri dodržaní hľadiska legitimity zásahu do osobnej slobody sťažovateľa, ako aj z hľadiska proporcionality, čo je dané najmä výmerou hroziaceho trestu pri rešpektovaní prezumpcie neviny.

41. Z už uvedených skutočností možno sumarizovať, že najvyšší súd sa splnením podmienok podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku zaoberal. Takzvanú obťažnosť veci zrozumiteľne pomenoval a adekvátne vysvetlil. Pokiaľ sťažovateľ namieta označenie vyšetrovacieho spisu s počtom strán 2669 (na účel posúdenia obťažnosti veci, pozn.) za rozsiahly s tým, že najvyšší súd týmto spôsobom generalizoval určitý rozsah vyšetrovacieho spisu pre účely posudzovania tejto podmienky bez ohľadu na jeho obsah, s týmto tvrdením nie je možné bez ďalšieho súhlasiť. Najvyšší súd uvedený argument nepoužil ani samostatne a ani ako argument rozhodujúci pre odôvodnenie tzv. obťažnosti veci. Argumentoval zároveň výsluchmi väčšieho počtu svedkov, previerkami ich výpovedí, znaleckým dokazovaním či analýzou listinných dôkazov. Postup najvyššieho súdu možno v okolnostiach prejednávanej veci označiť ako ústavne udržateľný.

42. K sťažovateľovej námietke, že v napadnutom uznesení absentuje vysporiadanie sa najvyššieho súdu s ďalšou materiálnou podmienkou predĺženia lehoty väzby (prepustením na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania), ústavný súd konštatuje, že predmetnému tvrdeniu je možné prisvedčiť len čiastočne. Najvyšší súd predmetnú podmienku explicitne pomenoval (ako druhú dodatočnú materiálnu podmienku pri rozhodovaní o predĺžení lehoty trvania väzby, pozn.; s. 31 napadnutého uznesenia), avšak v odôvodnení samostatne na ňu *expressis verbis* nereagoval. Ústavný súd tak stál pred úlohou posúdiť, či z celkového kontextu odôvodnenia napadnutého uznesenia v tejto časti je možné s porozumením vyčítať, že najvyšší súd jej existencii venoval náležitú pozornosť. Potreba odôvodniť (okrem iného) skutočnosť, že prepustením na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania (§ 76 ods. 3 Trestného poriadku), nie je totiž samoučelná, ale umocňuje základný koncepčný zmysel väzby, ktorá má byť v trestnom konaní vždy výnimkou z pravidla v snahe dosiahnuť účel trestného

konania vyjadrený v § 1 Trestného poriadku. Ústavný súd považuje aj v tejto veci aktuálny svoj názor, že zodpovedanie otázok, ktoré sú či už objektívne, alebo subjektívne z pohľadu strany sporu pre rozhodnutie súdu podstatné, si nie je možné predstavovať ako prísne formalizovanú či mechanickú činnosť (na každú jednu konkrétnu otázku je presne k nej priraditeľná konkrétna odpoveď); odôvodnenie rozhodnutia súdu nemá pripomínať dotazníkový formulár. Je cnosťou všeobecného súdu, ak dokáže odôvodnenie rozhodnutia koncipovať vecne s vystihnutím podstaty; iba u čitateľa, ktorý textu nevenuje dostatok pozornosti, nepozná kontext alebo nevie v dobrom slova význame „čítať medzi riadkami“, môže potom vzniknúť dojem, že odôvodnenie súdu nie je vyčerpávajúce (IV. ÚS 59/2021). Po preskúmaní relevantnej časti napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd si svoju povinnosť v tomto ohľade splnil na úrovni, ktorú je možné „zmestiť“ pod kritérium ústavnej udržateľnosti. Zo strán 31 – 34 napadnutého rozhodnutia, osobitne v rámci záveru tejto argumentácie, je možné s porozumením identifikovať vysvetlenie najvyššieho súdu, prečo obťažnosť veci, ktorú zrozumiteľne identifikoval, predstavuje podmienku na splnenie účelu trestného konania i s ohľadom na podmienku proporcionality zásahu do osobnej slobody sťažovateľa. Napriek tomu ústavný súd na tomto mieste v rámci súdneho dialógu opätovne využíva príležitosť apelovať na všeobecné súdy, aby tieto vo svojich rozhodnutiach venovali väčší dôraz adresnej reakcii na všetky zákonné podmienky predĺženia väzby v trestnom konaní. Ak v prejednávacom prípade ústavný súd dokázal v napadnutom rozhodnutí tieto podmienky čítaním textu s porozumením identifikovať, v budúcnosti sa tak nemusí stať.

43. Sťažovateľ ďalej namietal, že najvyšší súd odôvodnil predĺženie jeho väzby ústavne nekonformne, keďže vyslovil, že procesnú prekážku na strane orgánov činných v trestnom konaní možno pričítať na ťarchu väzobne stíhanej osoby. Sťažovateľ konkrétne namietal, že neprítomnosť R. na úkonoch trestného konania nemôže byť na ujmu sťažovateľa z pohľadu opodstatnenosti predĺženia väzby. Opačný záver by podľa neho viedol k situácii, keď by „neschopnosť orgánov činných v trestnom konaní zabezpečiť spoluobvineného na úkony trestného konania viedla k predlžovaniu väzby sťažovateľa v podstate až do maximálnej lehoty trvania väzby v prípravnom konaní...“. K tejto problematike sa najvyšší súd vyjadril na s. 32 a 33 napadnutého uznesenia, keď uviedol, že vo veci je potrebné (okrem iného, pozn.) dopočúť R., pričom zároveň konštatoval, že jeho vypočutie nebolo možné, keďže bol na neho vydaný Európsky zatýkací rozkaz a 30. augusta 2021 bol zadržaný v Španielskom kráľovstve (vyplýva z uznesenia špecializovaného trestného súdu z 30. novembra 2021, resp. z listu prokurátora z 19. novembra 2021 o nevyhovení žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, pozn.). Z napadnutého uznesenia vyplýva, že následne bol 3. decembra 2021 vydaný na územie Slovenskej republiky a 8. decembra 2021 vo veci vypočutý, pričom pre jeho „nedobrý zdravotný stav“ vypovedal k veci len čiastočne. Z listu prokurátora z 19. novembra 2021 o nevyhovení žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby zase vyplýva popis toho, ako vo veci R. postupovali príslušné orgány v Španielskom kráľovstve. Ústavný súd uvádza, že predmetná námietka sťažovateľa by mohla byť za iných okolností čiastočne relevantná, avšak v okolnostiach prerokovanej veci tomu tak nie je. Vyhovieť tejto námietke by bolo možné uvážiť napríklad v prípade, ak by sa orgány činné v trestnom konaní odvolávali na potrebu výsluchu svedka, ktorý je neznámy, nedosiahnuteľný, resp. ktorého pobyt nie je známy už dlhšie obdobie. Svedok R. však nebol osobou s neznámym pobytom, na ktorého výsluch sa vo veci čakalo bez vykonávania akýchkoľvek úkonov. Práve naopak, z už uvedených informácií vyplýva, že na neho bol vydaný Európsky zatýkací rozkaz; orgány činné v trestnom konaní boli upovedomené o jeho zadržaní v Španielskom kráľovstve, ako

aj o tom, kedy príslušné zahraničné orgány rozhodovali o vydaní na územie Slovenskej republiky. Jeho potreba následného dopočutia sa v okolnostiach prejednávanej veci nejavila ako arbitrárna či ústavne neudržateľná.

44. Iná situácia je v prípade námietky sťažovateľa o tom, že predĺženie lehoty väzby nie je možné odôvodňovať potrebou výsluchu svedkyne, ktorá už bola v čase jeho rozhodovania vypočutá (P.), pričom jej výsluch sa mal týkať iného skutku. Najvyšší súd sa vo vzťahu k potrebe výsluchu P. vyjadril tak, že „má byť vypočutá aj k ustáleniu toho, kedy konkrétne mal byť obvinený L. M. zoznamovaný v Stupave na večeri s nebohým svedkom B., čo môže mať vplyv na časové súvislosti, ale aj iné skutkové okolnosti, o ktorých vypovedal obvinený L. M.“. Skutočnosť, ku ktorému skutku mala byť mierená výpoveď P., z uvedeného odôvodnenia zrejme nie je (len z tvrdenia prokurátora). Pokiaľ mala byť vypočutá, čo sa týka okolností zoznamovania menovaných osôb, zo zápisnice o výsluchu P. z 2. decembra 2021, ktorú k ústavnej sťažnosti ako prílohu pripojil sťažovateľ, je však zjavné, že na otázku, či má vedomosť o tom, či sa poznali B. a M. a či ich ona zoznámila, odpovedala, že nevie uviesť, odkiaľ sa poznali, ale že sa nepoznali cez jej osobu. Bez toho, aby ústavný súd hodnotil potrebu opätovného výsluchu p. P. (v tom čase), je potrebné konštatovať, že s ohľadom na obsah zápisnice o pojednávaní z 2. decembra 2021 nie je z napadnutého uznesenia úplne zjavné, ohľadom akých iných okolností bol potrebný jej výsluch. V nadväznosti na spôsob, ktorým sťažovateľ predostrel ústavnému súdu predmetnú námietku, je možné uzatvoriť, že hoci má ústavný súd k odôvodneniu napadnutého uznesenia v tejto časti výhrady, v okolnostiach prerokúvanej veci hodnotil námietky sťažovateľa týkajúce sa predĺženia lehoty jeho väzby ako celok, pričom ani táto výhrada nemohla mať vplyv na jeho závery v bode 39 tohto uznesenia.

45. Ústavný súd sumarizuje, že napriek výhradám týkajúcim sa tejto časti odôvodnenia (predĺženia lehoty väzby, pozn.) napadnuté uznesenie nevykazuje znaky arbitrárnosti a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (m. m. I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04). Ústavný súd nemá za tejto situácie dôvod zasiahnuť do jeho právneho názoru. V nadväznosti na to je potrebné uviesť, že kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie označenej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom pre rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, s ktorou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd a vo väzbe na to zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd. O takúto situáciu však podľa názoru ústavného súdu nejde.

46. Ústavný súd nezistil takú príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením a namietaným porušením práv sťažovateľa označených v bode 1 tohto uznesenia (ani zjavný omyl či exces, prípadne iné evidentné popretie samotnej podstaty ochrany základných práv a slobôd), na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, v nadväznosti na čo ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa v súvislosti s nahradením väzby:

47. Tretí okruh námietok sťažovateľa spočíva v tvrdení o formalistickom vysporiadaní sa najvyššieho súdu s otázkou nahradenia väzby bez uvedenia konkrétnych skutočností súvisiacich výlučne s osobou sťažovateľa a namietaní absencie tzv. testu proporcionality.

48. Ústavný súd permanentne pripomína, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby spočívajúce v imperatíve, aby väzobný súd skúmal možnosti nahradenia väzby zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou. Ak sa všeobecný súd rozhodne vziať trestne stíhanú osobu do väzby, je nevyhnutné, aby rozhodnutie o nenahradení väzby založil na konkrétnych skutočnostiach, nie na abstraktnej úvahe (m. m. III. ÚS 38/01, IV. ÚS 650/2018, IV. ÚS 436/2021).

49. Nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje, napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby, byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv (R 44/2018)).

50. Vo vzťahu k možnosti nahradenia väzby (písomný sľub sťažovateľa, peňažná záruka, nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka) najvyšší súd (a aj špecializovaný trestný súd) vhodne poukázal na § 80 ods. 2 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý limituje možnosť uvedených náhrad väzby pri obvinení zo spáchania obzvlášť závažného zločinu len vtedy, ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení k možnosti nahradenia väzby vyjadril v rozsahu strán 25 až 29, v obsahu ktorých v rozhodnom konštatoval, že v aktuálnom štádiu trestného konania nezistil také výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by podmieňovali nahradenie väzby sťažovateľa, ktorý bol stíhaný za obzvlášť závažný zločin. V konkrétnostiach sa zaoberal sťažovateľom tvrdenými výnimočnými okolnosťami, a teda že jeho bývala manželka, v ktorej výlučnej starostlivosti je ich maloletý syn z dôvodu výkonu väzby sťažovateľa, musí v blízkej dobe podstúpiť artroskopickú operáciu ľavého kolena, ktorá si vyžaduje hospitalizáciu, následné značné obmedzenie pohyblivosti a plnú rehabilitáciu, čo si celkovo vyžiada dobu šesť mesiacov. Najvyšší súd sa predmetnými tvrdeniami sťažovateľa preskúmateľne zaoberal, pričom ich nevyhodnotil ako výnimočné okolnosti odôvodňujúce nahradenie jeho väzby zákonnými náhradami, keďže z priloženej lekárskej správy príslušného lekára najvyššiemu súdu nevyplýval žiadny konkrétny termín operácie, t. j. bezodkladnosť tohto zákroku (s. 28, druhý odsek napadnutého uznesenia, pozn.). Zároveň uviedol, že sťažovateľ má ešte dve deti, pričom jeho syn, narodený v roku 2001, je už plnoletý, a teda neprisvedčil ani tvrdeniu sťažovateľa o tom, že by sa v priebehu operácie a následnej rehabilitácie nemal kto z rodiny sťažovateľa o jeho maloletého syna postarať a zabezpečiť mu riadnu dennú starostlivosť.

51. Ústavný súd poznamenáva, že medzi pomery, ktoré môžu odôvodňovať výnimočné okolnosti prípadu, možno zaradiť aj zdravotný stav sťažovateľa, rodinné pomery, ako aj postoj k spáchanému skutku (rešpektujúc prezumpciu nevinu), recidívu (m. m. III. ÚS 90/2022). Ústavný súd tiež dodáva, že každý väzobný prípad je potrebné posudzovať striktné individuálne.

52. Ako je zrejmé z už uvedených skutočností, najvyšší súd sa v prípade posudzovania možného nahradenia väzby zameril na posúdenie tzv. výnimočných okolností prípadu. Okrem potreby splnenia všeobecných formálnych a materiálnych podmienok väzby je v prípade úvahy o nahradení väzby pri právnej kvalifikácii obzvlášť závažného zločinu nutné, aby k týmto podmienkam pristúpila aj tzv. výnimočná okolnosť prípadu. Ak táto nenastala, sťažovateľ by netvrdil, že by nastala, resp. všeobecný súd takúto okolnosť nezistil, resp. za takú nevzhladol tú, o ktorej to sťažovateľ tvrdil, pričom toto posúdenie všeobecným súdom je ústavne udržateľné a akceptovateľné, nebolo by ďalej nevyhnutné posudzovať jednotlivé možnosti nahradenia väzby osobitným, resp. detailným spôsobom, keďže nebola naplnená jedna z rozhodných okolností podmieňujúcich ich aplikáciu.

53. V nadväznosti na už uvedené skutočnosti teda nemožno prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa o formalistickom vysporiadaní sa s otázkou nahradenia väzby bez uvedenia konkrétnych skutočností súvisiacich výlučne s osobou sťažovateľa. Najvyšší súd predmetnú otázku riadne posúdil, konštatoval, že vo veci nezistil skutočnosti, ktoré by bolo možné, čo sa týka intenzity a spôsobilosti, považovať za výnimočné, pričom za také nepovažoval ani tie, ktoré boli uvádzané zo strany samotného sťažovateľa.

54. Ústavný súd považuje za dôležité vyjadriť sa aj k námietke sťažovateľa o tom, že v jeho prípade absentuje test proporcionality, vo vzťahu k čomu poukázal na právne závery nálezu č. k. II. ÚS 67/2013-41 z 5. júna 2013, ktoré citoval v bode 51 ústavnej sťažnosti takto: «„V rámci toho je súd, resp. sudca pre prípravné konanie povinný najmä odôvodniť, či a do akej miery ponechanie obvineného na slobode (so zohľadnením účinkov dohľadu probačného a mediačného úradníka a prípadnom uložení primeraných povinností a obmedzení podľa § 82 Trestného poriadku) zvyšuje riziko naplnenia konania, ktoré zakladá niektorý z väzobných dôvodov, a či intenzita zásahu do osobnej slobody obvineného v podobe uvalenia väzby nie je zjavne neprimeraná k miere zvýšenia uvedeného rizika (porov. v tomto smere napr. R 55/1991, ako aj R 45/2013, hoci s nie príliš inštruktívnou právnou vetou). Podľa názoru ústavného súdu treba totiž vychádzať v zásade z toho, že osobná sloboda (v najširšom slova zmysle) je jednou z najvyšších hodnôt v hodnotovom rebríčku jednotlivca aj štátu (porov. čl. 12 ods. 1 a čl. 17 ods. 1 ústavy). Potom ale treba i uloženie viacerých povinností a obmedzení, ktoré môžu predstavovať pre obvineného určitý zásah do niektorých aspektov jeho osobnej slobody, prípadne do iných jeho práv, považovať za miernejšie a primeranejšie ako úplné zbavenie osobnej slobody v podobe väzby. V dôsledku toho musí rozhodnutie súdu o väzbe vykonať určitý test proporcionality väzby (opísaný v predošlých vetách) minimálne z pohľadu argumentov uplatnených obvineným.“» Na tomto mieste je nevyhnutné poukázať na fakt, že predmetný odsek nálezu č. k. II. ÚS 67/2013-41 z 5. júna 2013 má aj pokračovanie, v ktorom sa uvádza: „Pokiaľ ide o väzbu obvineného z obzvlášť závažného zločinu, je potrebné, aby tento test vzhľadom na ustanovenie § 81 ods. 2 tretej vety Trestného poriadku preukázal celkom zjavnú neprimeranosť väzby v porovnaní s jej nahradením dohľadom probačného a mediačného úradníka za súčasného uloženia primeraných povinností a obmedzení (§ 82 Trestného poriadku). Pri tomto teste (vážení) možno využiť bohatú judikatúru najvyššieho súdu i bývalých česko-slovenských súdov k jednotlivým väzobným dôvodom.“

55. Ústavný súd teda podotýka, že závery, na ktoré v bode 51 ústavnej sťažnosti poukazuje sťažovateľ, môžu byť síce naďalej vo všeobecnosti relevantné, avšak nie je možné ich takto vytrhnúť z kontextu bez ďalšieho aplikovať na prípad sťažovateľa a nevyhodnotiť ho tak v okolnostiach predbežne prerokovanej veci. V podmienkach sťažovateľa sa totiž viedlo trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, v nadväznosti na čo sa najvyšší súd zaoberal (okrem konštatovaní o nedôvodnosti námietok vo vzťahu k možnému nahradeniu väzby a praktickej neúčelnosti a formálnemu charakteru prípadného nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, pozn.) najmä konkrétnymi tvrdeniami týkajúcimi sa tzv. výnimočnej okolnosti prípadu. V nadväznosti na uvedené skutočnosti a s poukazom na závery ústavného súdu v bode 47 tohto uznesenia teda nie je možné prisvedčiť ani námietke sťažovateľa o absencii testu proporcionality, ohľadom ktorej svoju ústavnoprávnu argumentáciu ďalej v konkrétnostiach ani nerozvíjal.

56. Vzhľadom na závery, ku ktorým ústavný súd dospel v súvislosti s jednotlivými námietkami sťažovateľa, konštatuje, že v odôvodnení najvyššieho súdu neidentifikoval také závery, ktoré by

bolo možné považovať z ústavného hľadiska za neakceptovateľné, resp. nezistil takú možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, v nadväznosti na čo odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

57. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.